

Mødet den 19. Septbr. 1906.

(For lukkede Døre).

Fraværende var: Magnus Nielsen.

1. Det vedtoges at ansætte Montør N. P. Andreasen af Aarhus som Mekaniker og Fyrbøder ved det ny **Thing- og Arresthus**.
2. (J. Nr. 202—1906). Som 1. og 2. Reservelæge ved **Kommunehospitalet** vedtoges det at ansætte cand. Axel Klindt og cand. Søren Nielsen fra 1. Oktober d. A. at regne.
3. (J. Nr. 269—1906). Der forelaa Andragende fra Vejmand M. Andreasen, der siden 4. Juli d. A. har henligget paa Hospitalet, om vedblivende at maatte oppebære sin Løn af Kommunen.

Efter vedkommende Udvalgs Indstilling vedtoges det at lade Andrageren, der i 10 Aar har arbejdet under Vej- og Kloakvæsenet, deraf 4 Aar som fast ansat Vejmand, foreløbig beholde sin Løn uafkortet til 1. Januar 1907.

4. (J. Nr. 265²—1906). Fra Marselisborgudvalget forelaa saalydende Indstilling:

»Vedlagt fremsendes til Byraadets Approbation:

1. Foreløbigt Udkast til Kontrakt angaaende Forpagtningen af Marselisborg Hovedgaard til Gaardejer Chr. Munck fra 1. Maj 1907 at regne.

2. Foreløbig Oversigt over Anvendelsen af Marselisborg Jorder fra 1. Maj samt Kort over samme.
3. Bemyndigelse til Rydning af Brandtomterne, med Undtagelse af at 30 Alen af Mejeribygningens sydlige Ende ombygges til Anvendelse til Vaskehus, Folkestuer etc. — Bekostningen hertil vil andrage ca. 3000 Kr.
4. Efter Salgskontrakt med Skolebestyrer Gudme overgaar Gaardens Staldbygning til ham som Ejendom fra 1. Maj 1907.

Det foreslaas, at denne Bygning saavel som en Del af Laden, som ogsaa tilhører Hr. Gudme fra nævnte Tidspunkt, vedblivende bliver at tilhøre Gaarden for de næste 7 Aar (til Stalde og Karlekamre), imod at Kommunen foretager de nødvendige Omændringer, samt indretter et særligt Lokale til Hr. Gudmes Brug i samme Bygning.

Udgiften anslaas til 3000 Kr.«

Filtenborg skulde, idet han forelagde Sagen for Byraadet, forudskikke den Bemærkning, at der af Marselisborgudvalget havde været nedsat et Underudvalg bestaaende af Hr. Jakob Jensen og Taleren til at undersøge Spørgsmaalet om, hvorledes der skulde forholdes med Marselisborg Jorderne, naar Kontrakten med den nuværende Forpagter udløb den 1. Maj 1907. Underudvalget havde med Assistance af 2 Landmænd, Gods-ejer Pontoppidan, Konstantinsborg og Gaardejer Mikkell Jakobsen, Viby, ladet de paagældende Jorder undersøge, og det havde da vist sig, at de var meget daarlige og forsømte. For at raade Bod herpaa vilde det være nødvendigt, at Gaarden kom under rationel Drift, og man havde derfor ment at burde foreslaa at bortforpagte

Marselisborg under ét hellere end at udstykke den og udleje den i mindre Lodder.

Udvalgets Indstilling gik herefter ud paa, at Marselisborgsgaarden, der oprindelig omfattede noget over 400 Tdr. Land, hvoraf i Aarenes Løb fra den nuværende Forpagter til Gadeanlæg m. v. var borttaget betydelige Arealer, bortfortpagtedes til Gaardejer Chr. Munch af Bering med et Areal af ca. 213 Tdr. Land samt med alle de den nuværende Forpagter overladte Bygninger med Undtagelse af, hvad der laa paa det af Skolebestyrer Gudme overladte Areal. Haven til Hovedbygningen skulde være Forpagteren uvedkommende, men han erholdt det samme Stykke Have Øst for Gaarden, som den nuværende Forpagter havde. Forpagtningstidens Varighed var 14 Aar, dog saaledes at hver af Parterne efter de første 7 Aars Forløb kunde opsiges Forpagtningen til en 1. Maj med $\frac{1}{2}$ Aars Varsel. Afgiften var fastslaaet til gennemsnitlig 40 Kr. og 30 Kr. pr. Td. Land henholdsvis af Ager og Eng for de første 7 Aars Vedkommende, for de næste 7 Aars Vedkommende forhøjedes Afgiften med 10 Kr. pr. Td. Land. Hr. Munck var indgaaet paa Udvalgets Forlangende om en rationel Drift af Jorderne og til hvert andet Aar forsvareligt at gøde de $\frac{2}{7}$ af hele Arealet. Efter de sagkyndiges Mening var den foreslaaede Afgift særdeles god efter Jordernes nuværende Beskaffenhed.

For Tiden var til Havelodder ved Hans Brogesgade, Nord for Friheden og Skanderborgvejen ialt udlagt ca. 42 Tdr. Land; da der var stærk og stigende Efterspørgsel efter saadanne Lodder, foreslog man nu yderligere hertil at udlægge ca. 20 Tdr. Land af Ellemarken og Fiskemarken, saaledes at man ialt i dette Øjemed kunde dis-

ponere over ca. 62 Td. Land. Det paa Marselisborg Terrænet senest afgravede Areal udgjorde ialt ca. 50 Tdr. Land, der i og for sig ingen Værdi havde til Dyrkning, man havde derfor paatænkt at overlade det til gratis Havebrug under Kommunens Kontrol. Det vilde formentlig blive nødvendigt, at der ansattes en Markbetjent, der kunde have Opsigt med disse Havelodder, og som maaske ogsaa kunde føre noget Tilsyn i de tilstødende Skove.

Forpagtningen af Louisenhøj Jorderne udløb ligeledes til Maj næste Aar. Den nuværende Forpagter, der var en af de gamle Forpagtere fra Ingerslevs Tid, havde en vis moralsk Ret til at beholde Forpagtningen, hvis han ønskede det. Man havde tænkt sig at bortforpagte disse Jorder, ca. 14 Tdr. Land, med Bolig for en Afgift af 45 Kr. pr. Td. Land med 1 Aars Opsigelse.

Af Frydenlunds Jorder var 12 Tdr. Land og af Frederikshøj Jorder 7 Tdr. Land for Tiden bortforpagtet til Vognmand Chr. Rasmussen, og det var Meningen paany at bortforpagte dem til denne for 5 Aar fra 1. April næste Aar. Yderligere foresloges det at borttage 25 Tdr. Land af Fiskehus Marken til Udleje til Vognmænd. Den ny Forpagter ønskede ganske vist ogsaa at faa disse sidst omtalte Arealer, men man havde ment at burde imødekomme Vognmændenes Ønske i den ommeldte Henseende. Til Gengæld kunde den Del af den ny Kirkegaard, der ikke straks skulde tages i Brug, foreløbig overlades den ny Forpagter af Marselisborg.

Efter Udvalgets Indstilling vilde Indtægterne ved de foreslaaede Dispositioner omtrent stille sig saaledes:

Forpagtningen af Marselisborg	11,620	Kr.
— af Louiseuhøj	630	»
Leje af Boligen paa do.	1,500	»
— af Havelodder	8,680	»
— af Frydenlund og Frederikshøj Jorder	827	»
— af 25 Tdr. Land til Vognmænd	1,000	»
	24,257	Kr.
Løn til en Markbetjent	1,200	»
	23,057	Kr.

Han skulde dog hertil knytte den Bemærkning, at det dog var noget tvivlsomt, om man kunde faa 1,500 Kr. i Husleje af Louiseuhøj; dette Beløb maatte nedsættes noget maaske til det halve.

For indeværende Aar udgjorde Indtægterne af de samme Forpagtninger ialt ca. 15,370 Kr.

Med disse Ord skulde han anbefale Udvalgets Indstilling til Godkendelse.

Lottrop betonedede, at enhver havde kunnet se, at de omtalte Jorder i de sidste 10 Aar var blevet drevne paa en Maade, som nærmest maatte betegnes som Rovdrift, og der var al Grund til at søge Gaarden bragt under bedre Dyrkning. Naar Udvalget havde anset det nødvendigt at tilkalde sagkyndige, forekom det ham, at det havde ligget nærmest, at det havde henvendt sig til Markudvalget. Hvad den i Udkast foreliggende Forpagtningskontrakt angik, skulde han bemærke, at den stipulerede Afgift efter hans Mening var altfor ringe. Af Jorderne nord for Byen fik man saaledes en Afgift af 60 Kr. pr. Td. Land. Han skulde i denne Forbindelse gøre opmærksom paa, at i Odense drev Kommunen selv de den tilhørende Jorder, og han vilde finde det

rigtigst, at man tog under Overvejelse at lade Aarhus Kommune overtage Driften af Marselisborg. Det vilde ganske vist koste noget i de første Aar, men ad Aare vilde det utvivlsomt betale sig.

Simonsen var ikke blind for, at den fastsatte Forpagtningsafgift var forholdsvis lille. Dette havde man ogsaa været klar over i Udvalget, men efter foretaget Undersøgelse, hvoraf Jordernes særdeles tarvelige Tilstand fremgik, kom man til det Resultat, at der i Øjeblikket ikke kunde forlanges større Afgift. Man maatte erindre, at Forpagteren skulde lægge et betydeligt Arbejde i Driften af Jorderne, for at de igen kunde komme til at give ordentligt Udbytte. Forpagteren havde tilbudt at drive Gaarden rationelt, holde Kreaturer, sørge for tilstrækkelig Gødning osv. Selvfølgelig tiltalte Selvdrift ham i forskellig Retning, og havde man ikke haft selve Gaarden, kunde man vel nok have truffet en Ordning i den Retning. Nu skulde man jo have en Anvendelse for Bygningerne, og som Forholdene i det hele var, maatte man vist tage mod det fra Hr. Munck fremkomne Tilbud.

Sabroe fremhævede, at man, hvis Kommunen selv skulde overtage Driften af Marselisborg, maatte have helt eller delvis ny Bygninger. De Rum, der nu fandtes derude saavel til Mennesker som til Dyr, var ganske middelalderlige. Det var i det hele taget et Spørgsmaal, om det ikke kunde betale sig at rive det hele ned og leje Jorden ud. Han kunde ogsaa tænke sig, at Jorderne i Løbet af nogle Aar kunde gøres brugbare til Dyrkning af almindelige Havesager, saaledes at Byens Forbrug i saa Henseende kunde tilfredsstilles derfra. Paa den Maade vilde man faa det største Udbytte af Jorden. Man burde se at interessere Gartnerne for denne Sag.

Jul. Andersen kunde ikke nægte, at den Leje, Forpagteren skulde give, var urimelig lille i Forhold til den Afgift, man fik af Jorderne nord for Byen. Tanken om Selvdrift tiltalte ham i høj Grad. Hvad enten man forpagtede Jorderne ud, eller selv overtog Driften, maatte der bygges derude alligevel. Der var talt om at overlade den ny Forpagter en Del af Kirkegaardsjorden, men da denne, selv om den ikke straks skulde tages i Brug, dog vel skulde indhegnes, kunde den ikke anvendes til egentlig Landbrug. Efter det oplyste var der fra Vognmænd og Slagtere indkommet Tilbud paa Leje af ialt ca. 44 Tdr. Land; han skulde henstille, om man ikke kunde udleje hele Arealet i mindre Stykker, det var jo en kendt Sag, at de smaa Lodder som Husmandslodder altid blev drevet bedst. Paa den Maade vilde man faa Jorden bedst kultiveret og faa større Indtægt af den. Han vilde imidlertid anse det for at være en mere grundig Overvejelse værd, om Selvdrift ikke til syvende og sidst var at foretrække, og han vilde derfor foreslaa, at Udvalget sammen med Markudvalgets Formand Hr. Lottrup, inden man tog nogen endelig Beslutning i den foreliggende Sag, rejste over til Odense for paa Stedet at undersøge, hvorledes Selvdrift af kommunale Jorder kunde betale sig.

Nørgaard havde — uden at have særlig Forstand paa Agerbrug — nærmest faaet det Indtryk, at Udvalgets Forslag var ganske fornuftigt. Hvis Forpagteren i det hele taget skulde kunne klare sig, maatte han utvivlsomt anvende en Del paa Dyrkningen af Jorden, da han jo ellers ikke kunde faa noget som helst ud af den. Da man kun havde en eneste Liebhaber til Forpagtningen af Gaarden, og det muligt vilde blive vanskeligt at forpagte den ud, hvis man lod ham slippe, fore-

kom det ham lidt farligt at sende Sagen tilbage til Udvalget. Han vilde stemme for at følge Udvalget, der sikkert nøje havde gennemtænkt Sagen, og foreløbig for 7 Aar bortforpagte Marselisborg til Hr. Munck. At lade Kommunen overtage Driften af Gaarden, var i Virkeligheden et Spring ud i det Blaa. Hvad »Louisenhøj« angik, vilde han henstille, om man ikke burde beholde dennes Jorder til Raadighed til Udleje, eller lade Forpagteren af Marselisborg ogsaa faa de til den hørende 14. Tdr. Land.

Mousten var bange for, at det næppe kunde nytte at bortforpagte Jorderne, hvis man ønskede dem underkastet en rationel Drift. Jorderne var i en meget daarlig Stand, og Forpagteren kunde ikke staa sig ved at skulle forbedre dem i væsentlig Grad, naar han ikke kunde være sikker paa at beholde Forpagtningen i mere end 7 Aar. Han skulde iøvrigt gøre opmærksom paa, at naar Forpagteren skulde kunne holde Jorden i tilstrækkelig Gødningskraft, maatte han nødvendigvis have en større Besætning af Hornkvæg. Ifølge det foreliggende Udkast til Forpagtningskontrakten var Forpagteren imidlertid ikke forpligtet til at holde Hornkvægsbesætning; Taleren skulde henstille, at det i Kontrakten udtrykkeligt blev fastslaaet, at der paa Gaarden skulde holdes saadan Besætning. Naar det i Kontrakten hed, at Hestene ved Afleveringen ved Forpagtningens Ophør skulde have samme Gennemsnitsalder som ved Modtagelsen, havde det vist været heldigere at bestemme, at de skulde have samme Gennemsnitsværdi, idet det ellers kunde tænkes, at han afleverede en Del meget gamle og en Del meget unge Heste, der ikke havde stor Værdi. Husmandsbrug kunde man næppe have paa Jorderne om Byen; at udleje det hele

til Vognmænd og Slagtere vilde ikke være heldigt, da de ikke vilde dyrke Jorden. Han havde ingen Tro til, at der ved den foreslaaede Rejse til Odense kunde indvindes Erfaringer af Betydning for Sagen.

Lotttrup følte sig stadig ikke overbevist om, at det ikke vilde være heldigst at lade Kommunen overtage Driften af Marselisborg. Han vilde dog ikke stille bestemt Forslag i saa Henseende, forinden han havde haft Lejlighed til at undersøge Forholdene i Odense. Det vilde selvfølgelig være uheldigt at afskære Forhandlingerne med Hr. Munck, men de kunde sikkert holdes svævende til næste Møde, inden hvilket man kunde foretage den foreslaaede Rejse til Odense.

Filtenborg nærede ikke Tro til, at man ved selv at overtage Driften vilde opnaa særlig gode Resultater. Jorderne, der skulde portforpagtes, var i Virkeligheden magre og temmelig daarlige; der vilde gaa flere Aar, inden de kunde give noget godt Udbytte, og det vilde koste Kommunen ret betydelige Summer at naa saa vidt. Det var jo i det hele taget ret vanskeligt at drive Landbrug med Udbytte selv for dygtige Landmænd, og for Kommunen vilde det naturligvis blive endnu vanskeligere. Den ny Forpagter havde paataget sig at sætte Jorden i god Gødningsstand i Løbet af de første 7 Aar. For at kunne dette maatte han nødvendigvis holde en Del Hornkvæg — han havde selv ment 80 à 100 Stk., — og man havde derfor ikke ment det nødvendigt at optage nogen Bestemmelse i Kontrakten om Hornkvægsbesætning. Der var imidlertid intet i Vejen for, at man kunde forsøge at faa en Bestemmelse herom indsat. Han troede ikke rigtigt paa, at Resultaterne fra den kommunale Drift af Odense Bys Jorder var særlig glimrende, og han var i hvert Tilfælde overbevist

om, at man ikke vilde faa noget som helst Udbytte af en Rejse dertil.

Jakob Jensen vilde, saafremt han havde haft den mindste Tro til, at et Forslag, om at Kommunen selv skulde overtage Driften af Marselisborg, vilde blive velvilligt modtaget af Raadet, have søgt at arbejde for et saadant Forslag. Tiden var nu imidlertid saa stærkt fremrykket, at det ikke lod sig gøre at gennemføre Tanken om Selvdrift. Denne forudsatte en Omlægning af selve Gaarden og Udarbejdelse af Planer til Driften og Jorderne. At udlægge Jorderne heromkring Aarhus til Husmandslodder lod sig ikke gøre. Det vilde ogsaa være noget betænkeligt at udbyde saa megen Jord til Leje paa engang, idet man derved nemt opnaaede at trykke Priserne paa Kommunens Jorder i det Hele. Med Hensyn til Bygningerne, skulde han bemærke, at Karlekamrene vilde blive om end ikke særlig gode saa dog nogenlunde forsvarelige, ligesom der vilde blive Baderum til Folkene. Han skulde endelig tilføje, at man selvfølgelig ikke kunde sammenligne Jorderne ved Odense, der sandsynligvis var fortrinlige Jorder, med de her omtalte, der gennemgaaende var mindre gode.

Vestesen syntes, at man burde være Udvalget taknemlig for, at det havde søgt Assistance hos saa habile Landmænd som de omtalte. Efter hans Skøn var Udvalgets Forslag saa fornuftigt som muligt under de forhaandenværende Omstændigheder. Den foreslaaede Afgift var som nævnt 40 Kr. pr. Tdr. Land, medens det var fremhævet, at man af Jorderne Nord for Byen fik en Afgift af 60 Kr. pr. Tdr. Land. Differencen mellem disse Afgifter, 20 Kr. pr. Tdr. Land, vilde for Marselisborgjordernes Vedkommende i det hele udgøre 4000 Kr. om Aaret. Det forekom ham, at dette

Beløb var altfor lille, til at man for mulig at indvinde dette skulde kaste sig ud i Forsøg, hvis Rækkevidde man ikke kunde overskue. Skulde man indlade sig paa saadanne Eksperimenter, maatte det være med Udsigt til at opnaa en ganske anden Jordpris. Han vilde paa det kraftigste tilraade, at følge Udvalgets Forslag.

Jul. Andersen kunde ikke tænke sig, at at det skulde kunne blive saa vanskeligt at bortforpagte Marselisborg Jorderne, der omend de i Øjeblikket var forsømte, dog i Virkeligheden vare gode. Selv med Fare for, at Hr. Munck ikke skulde staa ved sit Tilbud, var han ikke bange for at tilraade, at man opsatte Sagen, indtil man fik indhentet Oplysninger fra Odense, og han vilde derfor fastholde sit Forslag om, at Udvalget sammen med Hr. Lottrup tog Forholdene der i Øjesyn, inden man tog nogen Beslutning i Sagen.

Simonsen glædede sig over at høre, at der virkelig var nogen Stemning for, at Kommunen selv overtog Driften af Marselisborg. Selvdrift var efter hans Mening mest tiltalende, og den vilde sikkert kunne bringes til at betale sig, selv om man straks maatte ud med et større Beløb til Driftskapital. Der var efter de faldne Udtalelser aabenbart en Mulighed for, at Planen om Selvdrift kunde gennemføres, og denne Mulighed burde man ikke uden videre lade slippe sig af Hænderne. Ganske vist havde man i Øjeblikket kun eet Tilbud paa Forpagtningen, men man kunde jo nok holde Hr. Munck hen en Uges Tid, dersom man alligevel bestemte sig til at forpagte den bort. Inden næste Møde kunde man have indhentet tilstrækkelige Oplysninger fra Odense. Ifølge Beretningen for 1903 fra denne Kommune havde i dette Aar 144 Tdr. Land, der af Kommunen var benyttet til Dyrkning af Korn, Græs og Roer, givet en Netto

Indtægt af 11708 Kr. eller ca. 82 Kr. pr. Tdr. Land, hvilket jo var en ganske respektabel Indtægt. I samme Aar havde den nævnte Kommune af 24 Tdr. Land, der var lejet ud, haft en Indtægt af 82—92 Kr. pr. Tdr. Land. Det var naturligvis muligt, at Jorden ved Odense var bedre end denne her, men det var efter hans Mening nok Umagen værd at faa Sagen nærmere undersøgt.

Nørgaard pointerede, at den citerede Beretning fra Odense netop viste, at man fik større Udbytte af Jorden ved at leje den ud end ved selv at drive den. At de i det hele taget i Odense havde større Udbytte af deres Jorder, end man kunde faa her beroede paa, at de førstnævnte, saavel hvad Kvaliteten som Beliggenheden angik, var bedre end Marselisborgjorderne.

- Sagen udsattes i 8 Dage. Der nedsattes et Udvalg bestaaende af Filtenborg, Lottrup og Simonson til at undersøge de omtalte Forhold i Odense.
5. (J. Nr. 266—1906). Fra vedkommende Udvalg forelaa Udkast til Betingelser for Udlejning af »Vennelyst«.

Mikael Johansen fandt det mindre heldigt, at Kommunen — som foreslaaet — overtog Udgifterne ved Belysningen af Etablissementet, en saadan Bestemmelse kunde let føre til Misbrug. I Anledning af Bestemmelsen om, at den ny Vært skulde være pligtig til at overtage Inventaret efter Taxation, skulde han bemærke, at det forekom ham heldigst, at man benyttede Lejligheden til at komme ud af det uheldige Forhold, at de forskellige Værter ejede det faste Inventar, medens Kommunen ejede Grunden. Han vilde derfor foreslaa, at man søgte det ordnet saaledes, at Kommunen enedes med den nuværende Vært om efter Taxation at overtage det omtalte Inventar, idet han skulde opfordre Ud-

valget til at tilvejebringe Oplysning om Værdien af dette.

Nørgaard gjorde opmærksom paa, at det, selv om en eventuel Udstilling ikke blev sat i umiddelbar Forbindelse med »Vennelyst«, men blev anlagt Syd for Byen, dog kunne have sin Interesse at disponere, over Etablissementet under denne. En Bestemmelse herom burde derfor optages i Kontrakten med en ny Lejer. Ogsaa han vilde finde det heldigst, at Kommunen, forsaavidt det kunde faas for en rimelig Pris, overtog saameget af det faste Inventar, som man kunde antage at faa en passende Anvendelse for.

Filtenborg syntes, at det vilde være meget kedeligt, om Kommunen nu skulde give mange Penge ud til Anskaffelse af et Inventar, som den ny Lejer naturligvis strax vilde forlange forandret eller flyttet. At den nuværende Lejer i Løbet af det sidste Aar af hans Lejemaal havde givet sig til at bygge helt vildt deroppe, maatte staa for hans egen Regning. Tvinge den ny Vært til at overtage Inventaret, vilde være ganske urimeligt. Han saa helst, at man foreløbig kun søgte at leje »Vennelyst« ud for 1 Aar ad Gangen.

Jul. Andersen ønskede at fremhæve, at de foreliggende Bestemmelser ikke maatte forstaas som Udkast til en Kontrakt med en ny Lejer, men kun skulde betragtes som angivende Grundbetingelserne, under hvilke Udbydning af »Vennelyst« skulde finde Sted. Om Bestemmelsen angaaende Belysningen kunde der naturligvis strides. Han skulde gøre opmærksom paa, at den maatte forstaas saaledes, at Værten selv skulde betale Oplysningen af selve Pavillonen og Pladsen foran denne, medens Belysningen af den øvrige Del af Haven skulde paahvile Kommunen. Forholdet

var jo iøvrigt dette, at den nuværende Vært faktisk intet ejede; skulde han kunne slippe nogenlunde hæderligt fra »Vennelyst«, maatte man se at hjælpe ham af med Inventaret paa en eller anden Maade. Saafremt Kommunen overtog det faste Inventar, forekom det ham, at man gjerne ogsaa kunde overtage saadanne Ting som Borde og Stole. Han skulde tilsidst gøre opmærksom paa, at jo flere Indskrænkninger man gjorde i Vedkommendes Dispositionsret, jo mere fri Hænder Kommunen vilde have med Hensyn til Etablissermentet, des mindre fik man selvfølgelig i Leje. At leje ud for 1 Aar ad Gangen, var ganske umuligt.

Vestesens kunde godt gaa med til de foreslaaede Bestemmelser, naar de kun skulde danne Forhandlingsgrundlaget med en ny Lejer. Bestemmelsen om Kommunens Forpligtelse med Hensyn til Belysningen burde dog helst udgaa af Forslaget. Særligt skulde han bemærke, at efter hans Mening kunde man godt tillade, at der hver Aften toges en mindre Betaling for Adgangen til Haven; herigennem kunde maaske Lejeafgiften til Kommunen indvindes.

Harald Jensen fastslog, at Udgangspunktet for Udvalget havde været dette, at man for Fremtiden kun vilde udleje selve Pavillonen. Der var jo nemlig saa ofte blevet klaget over, at den nuværende Vært havde afspærret Anlægget, og i Tilfælde, hvor Byraadet havde givet Foreninger og lign. Tilladelse til at afholde Fester i Anlægget, havde forlangt en Betaling af flere hundrede Kroner for at stille det til Disposition for Vedkommende. Dette havde man ønsket at undgaa for Fremtiden. Men naar den ny Vært kun lejede Pavillonen, var det en Selvfølge, at

han kun skulde afholde Udgifterne ved Belysning af den og Pladsen umiddelbart foran den. Den nødvendige Belysning af den øvrige Del af Anlægget, maatte Kommunen derimod paatage sig. Det faste Inventar burde efter hans Mening overtages af Kommunen, hvis man kunde komme overens med den nuværende Vært, medens det løse Inventar ikke burde gaa i Arv fra den ene Vært til den anden.

- Sagen henvistes til fornyet Behandling i Udvalget under Henvisning til de faldne Udtalelser.
6. (J. Nr. 284—1906). Fra Udvalget for Bygninger og Inventar forelaa følgende Indstilling:

»Ved den Gaars Dato afholdte Licitation over dette Aars Indtagelse og næste Sommers Udsættelse af Kommunens Badeanstalter var der indkommet 7 Tilbud.

Inden Tilbudenes Aabning forlangtes 5 Tilbud fra Medlemmer af Tømrmesterforeningen tilbage, saafremt Udvalget ikke paa Forhaand vilde binde sig til at kassere 2 indkomne Tilbud — henholdsvis fra Tømrmestrene Andersen & Schriver, Aarhus, og Tømrer Jacobsen, Skaade.

Da Udvalget ikke kunde indgaa herpaa, bleve de nævnte 5 Tilbud tilbageleverede.

De to tilbageværende Tilbud aabnedes og vare følgende:

1. Andersen & Schriver, Aarhus:

Indtagelse og Udsættelse af

de nordre Badeanstalter .. 1,725 Kr.

Indtagelse og Udsættelse af

de søndre Badeanstalter .. 1,675 —

Ialt... 3,400 Kr.

2. Jacobsen, Skaade:

Indtagelse af samtlige Badeanstalter.....	1,000 Kr.
Udsættelse af samtlige Badeanstalter.....	1,900 —
Ialt...	<u>2,900 Kr.</u>

Da sidstnævnte Tilbud ikke er konditionsmæssigt affattet, idet der ikke som forlangt er opgivet særlig Pris for de nordre og for de søndre Badeanstalter, skal Udvalget indstille det førstnævnte Tilbud til Byraadets Approbation«.

Fra Tømrermesterforeningen var modtaget en Skrivelse med Anmodning om, at Byraadet vilde forkaste de indkomne Tilbud eller overdrage Arbejdet til Tømrermester Bjerregaard-Jensen, der sidst havde haft det.

Sabroe havde tidligere paataalt de Mangler, som Kommunens Badeanstalter Syd for Byen led under. Løbe Broerne ved dem var for smalle, Afklædningsrummene var for smaa og manglede Knagerækker osv. Han havde kun Kendskab til de nævnte Anstalter, men de nordre var næppe bedre. Der burde gøres alt, hvad man kunde for at opmuntre Lysten til at bade, men Kommunens Badeanstalter kunde man daarlig være bekendt. Han vilde henstille til Udvalget, at det sørgede for til næste Aar at lade Bade Anstalterne opføre rummeligere og under mere Hensyntagen til de hygiejniske Krav. Blot ved Anvendelse af f. Eks. 1000 Kr. mere i den ommeldte Henseende kunde Anstalterne indrettes saaledes, at enhver kunde være tjent med at bade derude. Badeforholdene var iøvrigt saa vigtige for en By, at det godt kunde gøres nødigt at have et Udvalg til udelukkende at beskæftige sig hermed. Han vilde

foreslaa, at man foreløbig kun modtog Tilbudet paa at tage Badehusene ind, og saa til næste Aar tog Bestemmelse om, hvorledes de skulde sættes ud.

Bischof indrømmede, at det havde været lidt kedeligt for Udvalget at tage Stilling til det ved den foretagne Licitation passerede, men under de foreliggende Omstændigheder havde Udvalget ikke kunnet handle anderledes, end det havde gjort. Han skulde til Sammenligning anføre, at man tidligere havde givet ca. 5,600 Kr. for Indtagning og Udsættelse af Badehusene.

Harald Jensen var enig med Hr. Sabroe, i at Bade-Anstalterne var i høj Grad primitivt indrettede. De var altfor smaa, og det vilde ikke være for meget at udvide dem til det dobbelte. Han vilde støtte det fremkomne Forslag om foreløbig kun at modtage Tilbud paa Indtagning af Badehusene, forsaavidt man i det Hele taget behøvede at bortlicitere dette Arbejde og ikke kunde lade det udføre af Kommunens egne Ingeniører. Han kunde iøvrigt ikke rigtigt forstaa, hvorfor Udvalget havde udskudt det fra Jacobsen indkomne Tilbud, der var det laveste. Det forekom ham, at man, hvis man som sagt behøvede at udbyde dette Arbejde i Entreprise, burde overdrage Arbejdet til den lavest bydende.

Jakob Jensen kunde ganske slutte sig til den foregaaende Talers Forslag, og var i hvert Tilfælde stemt for at modtage det indkomne laveste Tilbud.

Nørgaard vilde fraraade at lade Kommunens Ingeniører forestaa det omhandlede Arbejde, der sikkert burde overdrages en Haandværker i Entreprise. Han kunde ikke indse, at en eventuel Udvidelse af Anstalterne kunde være til Hin-

der for nu at bortlicitere saavel Indtagningen som Udsættelsen af Badehusene. Der var jo intet til Hinder for, at man næste Aar kunde lade Vedkommende udsætte dem, og derefter eventuelt lade en anden bygge noget til dem. Ogsaa han saa helst, at man antog det laveste Tilbud.

J. C. Petersen havde ikke faaet Indtryk af, at Badeanstalterne var saa ringe, som fra forskellige Sider hævdede. Opsynet gjorde i hvert Tilfælde, hvad det kunde for at holde dem i pæn Stand. Til det fremsatte Forslag om at dele Entreprisen, skulde han sige, at dette ikke lod sig gøre. Den der tog dem ind maatte ogsaa sætte dem ud, idet ingen anden end han kunde paatage sig Ansvar for Tilstedeværelsen af det nødvendige Materiale til Opsætningen. Under Hensyn til en eventuel Udvidelse af Badeanstalterne var der indhentet Tilbud paa Tilbygning pr. enkelt Baderum.

Naar det var nævnt, at man tidligere havde givet over 5000 Kr. for det her omhandlede Arbejde, skulde han dog bemærke, at der i dette Beløb var indbefattet Udgifterne til en Udvidelse af Badehusene. At Udvalget havde ment at burde udskyde Jacobsens Tilbud, skyldtes den Omstændighed, at det forment, at hans Bud ikke var konditionsmæssigt, idet han ikke, — som i Betingelserne krævet — havde indgivet Bud for hver Badeanstalts Vedkommende.

S. Pedersen havde ligeledes den Opfattelse, at Jacobsens Bud ikke var i Overensstemmelse med Konditionerne, og allerede af den Grund ikke kunde modtages. Det var derhos vist tvivlsomt, om han var leveringsdygtig.

Vestesen skønnede ikke rettere end, at Jacobsens Bud var fuldstændig konditionsmæs-

sigt. Han havde gjort Tilbud paa Arbejdet i dets Helhed, det maatte han utvivlsomt have Lov til, idet hans Bud maatte forstaas saaledes, at han kun ønskede Arbejdet, hvis han kunde faa det Hele. Da hans Tilbud ubetinget var lavest, burde man utvivlsomt antage det, medmindre der var Grund til at betvivle, at han kunde udføre Arbejdet.

Det laveste Tilbud fra Tømrer Jacobsen, Skaade, antoges under Forudsætning af, at han findes leveringsdygtig efter Udvalgets Undersøgelse, imodsat Fald Andersen og Schrivvers Tilbud.

7. Efter at Hr. Jakob Jensen havde paatalt, at det af Bygningskommissionen var paabudt Bygningsinspektøren at anlægge Sag imod ham i Anledning af hans Udtalelser i Mødet den 30. f. M. angaaende Bygningsinspektørens Virksomhed*), og efter at han var fremkommet med nogle Tilføjelser til Referatet af hans Ytringer i saa Henseende, vedtoges det at henstille til Bygningskommissionen at fritage Bygningsinspektøren for at føre Sagen videre, idet Hr. Jakob Jensen erklærede, at han ikke havde tilsigtet at beskylde Bygningsinspektør Springborg for bevidst Partiskhed.

---

*) jfr. A pag. 217.

